

Conferència convidada

« Com pot la intel·ligència artificial transformar l'educació superior? »

Juan Freire

Universitat de Santiago de Compostela, investigador de l'Innovation Hub Europe
(Instituto para el Futuro de la Educación, Tecnológico de Monterrey)

Juan Freire ha estat al capdavant de diversos equips multidisciplinars en contextos científics, corporatius i d'startups enfocats tant en el desenvolupament i prototipat de nous productes, idees o projectes, com el llançament al mercat, operació i millora contínua de productes i serveis.

La base del seu treball es troba en els marcs científics (crítics, intensius en dades i experimentals) i de disseny (estratègics, centrats en l'usuari). Gran part de la seva experiència s'ha basat en el desenvolupament i ús intensiu de plataformes i productes digitals i en la col·laboració i lideratge d'equips digitals.

Juan Freire té una formació en sostenibilitat i ciències ambientals, desenvolupada principalment en universitats i spin-offs. Al 2011 va deixar la universitat per treballar en consultoria de estratègia i innovació i fundar diferents projectes de emprenedoria. Ha participat en la fundació de 10 empreses i startups enfocades en la sostenibilitat, educació, tecnologia, innovació i disseny. Ha treballat al Tecnológico de Monterrey, una de les principals universitats d'Amèrica Llatina, en diferents rols relacionats amb la innovació educativa i digital i la transformació de la organització.

Actualment treballa desenvolupant diferents solucions i projectes per transformar la educació superior i l'aprenentatge al llarg de la vida com a soci del laboratori d'innovació Éutika i la Edlatam Alliance. També treballa amb l'objectiu de transformar territoris, comunitats i indústries cap a la sostenibilitat i la economia circular amb inViable, a més de continuar amb la seva tasca investigadora dins l'Innovation Hub Europe (Instituto para el Futuro de la Educación, Tecnológico de Monterrey).

Resum

El desenvolupament de la IA generativa està provocant una transformació profunda del treball, en particular perquè, a diferència de les disrupcions tecnològiques prèvies, incrementa principalment el potencial d'automatització i d'augment de capacitats en ocupacions que requereixen alts nivells educatius. Com a conseqüència, la IA generativa té un impacte profund i de llarg termini en l'educació superior, ja que inevitablement afecta el que les persones han d'aprendre, com ho haurien d'aprendre i com poden demostrar-ho (i, per tant, avaluar-ho).

Els professors universitaris, el treball dels quals és especialment sofisticat i centrat en el coneixement, són, per tant, candidats clars a veure's afectats radicalment per aquesta tecnologia. I malgrat l'evident bombolla existent sobre les expectatives de la IA, recordem que tendim a sobreestimar els efectes d'una tecnologia a curt termini i subestimar-ne l'efecte a llarg termini, aquest postulat és especialment premonitori per entendre el que es pot donar amb la IA generativa i la universitat.

Tenim, avui dia, més preguntes que respostes, però és important identificar les preguntes realment rellevants perquè ens serveixin d'hipòtesis que ens permetin passar a una acció experimental que generi aprenentatge dins del sistema (per a estudiants, professors i universitats). Després d'una primera reacció de por i tendència a intentar limitar l'ús de la IA a les universitats, hem de passar a un enfocament estratègic abordat en dues dimensions (professors i líders d'institucions), per tal de poder comprendre'n en profunditat les implicacions i la necessitat de desenvolupar capacitats de maneig efectiu. En aquesta conferència abordarem algunes de les preguntes bàsiques sobre la IA generativa que haurien de guiar el futur immediat de les universitats: per què i per a què la necessitam, com l'hem de fer servir, quin tipus de decisions tecnològiques hem de començar a prendre i quins espais d'experimentació podem crear.

Tant en recerca com en educació les diferents persones que treballen a les universitats necessiten identificar i descobrir coneixement rellevant, organitzar aquest coneixement i generar nou coneixement derivat amb objectius específics. Podem pensar que aquest procés es compon per una sèrie de grans fases: a) identificar i organitzar temàtiques, competències i bibliografies adequades per als cursos que dissenyen i imparteixen; b) generar continguts nous; c) dissenyar i produir recursos educatius diversos (des d'exàmens a projectes i reptes que s'han de resoldre), i d) avaluar de manera contínua i efectiva l'aprenentatge dels estudiants. Addicionalment, els estudiants necessiten accedir a mecanismes d'acompanyament efectius que els ajudin en diverses facetes de la seva vida acadèmica i els permetin assolir els seus objectius d'aprenentatge. Aquestes són precisament les funcions principals en què avui dia s'aplica la IA generativa. Revisarem el procés de treball dels professors, dissenyadors instruccionals i d'experiències d'aprenentatge, així com productors de continguts (rols que habitualment a la universitat tradicional són assumits per professors) per identificar de quina manera es pot veure alterat i beneficiat per la IA. Il·lustrarem aquests temes mitjançant diversos exemples d'estratègies que estan desenvolupant diferents universitats i d'eines que estan sorgint especialment de l'ecosistema *edtech* que col·labora amb aquestes universitats.